

**Krisberedskap
Svensk församling**

&

**Säkerhetsföreskrifter för
personal i utlandet**

Kapitel 1

Krisberedskapsplan för församling i Sverige

Att använda vid extraordinära händelser för svensk personal bosatt i utlandet

Dessa riktlinjer ska finnas lätt tillgängliga för involverade personer i pappersformat samt även digitalt i "molnet" för att kunna laddas ner av alla varsomhelst.

Exempel på några situationer/händelser där krisberedskapsplan och beredskapsgrupp aktiveras:

- Sjukdom, olycksfall, rån/överfall
- Dödsfall
- Kriminalitet, gisslantagande/kidnappning
- Våldtäkt
- Krigstillstånd/undantagstillstånd/terrorism/våldsrisiker/statskupp
- Naturkatastrofer

Allmän information

Olyckor, konflikter, krig, terrorism, brottslighet och naturkatastrofer bidrar till osäkerhet och kan utsätta oss för traumatiska upplevelser.

En god beredskap skapar säkerhet och trygghet och möjligheter att på ett professionellt sätt kunna hantera oväntade och svåra situationer. Detta görs genom att utveckla en medvetenhet och ökad kunskap i krishantering.

Den utsändande församlingen är arbetsgivare och har det yttersta ansvaret för sin personal och deras anhöriga. Dessa rekommendationer ska ses som ett komplement och stöd till församlingar med personal i utlandet. I de fall där Pingst är arbetsgivare har Pingst det fulla ansvaret för sin personal. I en akut händelse ska församlingen genast ta direktkontakt med sin personal utomlands. Om uttryckliga behov finns kan Pingst vara behjälplig.

På varje plats där det finns svensk personal involverad, ska det finnas en beredskap att kunna hantera akut uppkomna situationer. Det kan innebära att man gör kontinuerliga säkerhetsanalyser och säkerhetsplaner för det berörda området/landet. Som en del i ett säkerhetsarbete bör även en beredskapsplan etableras. Den kan innehålla förhållningsregler och handlingsplan vid krissituationer. En kopia av den lokala beredskapsplanen ska finnas hos all svensk personal i området/landet och även hos lokal partner.

I kriser och oväntade situationer tar rykten och spekulationer lätt över. Var vaksam och sök alltid saklig information. Sortera bort rykten och delta inte i spekulationer. Överdriv aldrig situationer, bli inte så misstänksam att faror ses i allt och alla.

Krisberedskapsgrupp - Sverige

Som en del i beredskap bör man som arbetsgivare tänka igenom vilka personer som kan behövas i en s.k. krisberedskapsgrupp. Det bör vara representanter från arbetsgivaren, personer med specialkompetens alt. tidigare erfarenhet av utlandstjänst, kanske någon person med vana att hantera media. Personer från de utsattas familj ska inte finnas med i en krisberedskapsgrupp. Tänk på att någon bör finnas med i gruppen som tar ett mer praktiskt ansvar, som t.ex. kan serva med kaffe/mat.

För att gruppen snabbt ska kunna komma i funktion, måste en telefonlista upprättas med flera telefonnummer till varje person. Samtliga i gruppen ska vara väl informerade om vad som förväntas om de blir uppringda/inkallade.

Akut krisberedskapsgruppsarbete

1. Initialt samtal om kris

Den som först får information om händelsen kan följa nedanstående checklista för att samla nödvändig information och sedan kontakta övriga i gruppen för information, uppföljning och beslut.

- Notera datum och klockslag för samtalet.
- Vem ringer, varifrån, vilket telefonnummer?
- Vem gäller det?
- Vad har hänt? Var? När?
- Skador? I så fall var befinner sig den/de skadade? Hur får vi kontakt?
- Vem kan vi kontakta för ytterligare upplysningar?
- Går det att få uppgifter bekräftade?
- Vilka fler vet vad som hänt? Ambassad, polis, anhöriga, media?
- Är försäkringsbolaget kontaktat?
- Besluta om vad som ska göras och av vem. Repetera det i slutet av samtalet.
- Bestäm nästa kontakt. Vem ringer vem, när?
- För anteckningar.

2. Vid behov samla krisberedskapsgruppen

3. För loggbok

4. Fördela uppgifterna i gruppen

5. Uppföljningssamtal för de drabbade, anhöriga och ansvariga

6. Utvärdering

Kapitel 2

Säkerhetsföreskrifter för personal i utlandet

Dessa säkerhetsföreskrifter gäller för svensk personal, bosatt i utlandet. Utöver av svensk församling upprättad krisberedskapsplan, kan flera kompletterande dokument utgöra grunden för säkerhetsbedömning/analys vid uppkommen situation. Det är därför viktigt att dessa dokument finns tillgängliga för utsändande församling och uppdateras av svensk personal i utlandstjänst.

Nedan finns följande bilagor som kan vara en hjälp i församlingens krisberedskapsarbete och säkerhetsbedömning:

Bilaga 1 Säkerhetsanalys - fält

Bilaga 2 Säkerhetsplan - fält

Bilaga 3 Beredskapsplan - fält

Bilaga 4 Checklista/Fält - Om något händer

Bilaga 1

Säkerhetsanalys - #Namn på land/område

Säkerhetsanalysen görs av i landet stationerad svensk personal. Säkerhetsplanen uppdateras årligen och bör stämmas av med en ev svensk ambassad i landet eller likvärdig myndighet. Sammanlagt max 2 A4-sidor!

1. Gör en sammanfattning av den politiska situationen i landet/området (beskriv ev. andra faktorer som kan påverka den politiska situationen, ex naturkatastrofer, grannländers politiska situation, etc., max 1 A4-sida)
2. Hur ser den regionala/lokala säkerhetssituationen ut? Vad kan komma att påverka situationen?
3. Beskriv din bostadssituation utifrån ett säkerhetsperspektiv! (Inbrottskydd, vakthållning, larmmöjligheter, etc.)
4. Beskriv din möjlighet till transport utifrån ett säkerhetsperspektiv! (Tillgång till fordon, drivmedel, vägar, vägtullar, andra hjälpmedel/hinder vid en ev. snabb evakuering)
5. Beskriv din möjlighet till kommunikation med omvärlden utifrån ett säkerhetsperspektiv! (Finns det ett fungerande mobiltelefonnät, internet, tillgång till com-radio med andra Non-Governmental Organisation/FN, annat?)
6. Hur ser du på säkerhetssituationen rent allmänt, vad kan komma att påverka den aktuella situationen? (Beskriv din upplevda situation på platsen, vad påverkar den, etc.)

Bilaga 2

Säkerhetsplan - #Namn på land/område

Denna plan måste delas med aktuell partner i landet, måste därför skrivas på ett gemensamt språk. Planen görs av svensk personal i landet och uppdateras årligen.

Vid besök från Sverige av församlingsrepresentant eller anhörig, måste den lokala säkerhetsplanen presenteras och gås igenom. Sammanlagt max 2 A4-sidor.

1. Ange uppgifter om samlingsplats för personal och anhöriga. Det måste vara en av alla välkänd plats. Stäm gärna av val av plats med med andra (kyrkor, organisationer, FN-organ, etc)
2. Ange kontaktpersoner i fält och i Sverige (adress och telefonnummer, e-mail, skype) att kontakta när behov uppstår
3. Ange adress och kontaktuppgifter till närmaste svensk ambassad eller likvärdig instans
4. Ange adress till giltigt försäkringsbolag (telefonnummer, adress och e-mail)
5. Finns det lokala säkerhetsföreskrifter som gäller och som bör efterlevas, t ex givna av FN-organ eller andra?
6. Finns det en utsedd säkerhetsansvarig för lokal partner? Ange kontaktuppgifter (telefon, adress och e-mailuppgifter, skype)
7. Vilka föreskrifter har meddelats från denne säkerhetsansvarige?
8. Utse informationsansvarig/loggboksansvarig. Under vissa förhållande kan det vara nödvändigt att vaka över att informationen inte sprids hur som helst. Det ska därför finnas regler för hur informationen lämnas, till vem och av vem. Loggbok bör föras och är bra för att kunna gå tillbaka och se faktiska händelser och åtgärder.
9. Gör en lokal Beredskapsplan: Se bilaga 3 (Beredskapsplan Fält) där svar på frågor av typen nedan bör besvaras:
 - Hur agerar vi när olyckan är framme/krisen är ett faktum?
 - Vem gör vad?
 - Vem ska vi kontakta?

Bilaga 3

Beredskapsplan – Fält (vägledning)

Allmänt

På varje plats där det finns svensk personal ska det finnas en skriven beredskapsplan.

Planen ska innehålla förhållningsregler och handlingsplan vid krissituationer.

Den ska finnas tillgänglig och vara väl genomgången och känd av samtliga i personalen, och av utsändande församling.

Några situationer/händelser som beredskapsplanen bör täcka är:

- Svår sjukdom och svåra olycksfall
- Dödsfall
- Kriminalitet (rån/inbrott/hot/övergrepp)
- Kidnappning, gisslantagande
- Krigstillstånd/undantagstillstånd/terrorism/våldsrisker
- Naturkatastrofer

I kriser och oväntade situationer tar rykten och spekulationer lätt över. Var vaksam och sök alltid saklig information. Sortera bort rykten och delta inte i spekulationer. Överdriv aldrig situationer, det är onödigt att bli så mistänksam att faror ses i allt och alla.

Svensk personal ska alltid vara registrerad vid närmaste konsulat/ambassad. Se till att uppdaterad adress, telefonnummer och e-postadress finns registrerad där samt att förändringar i familjebilden är anmäld dit. All denna information ska finnas hos såväl respektive konsulat/ambassad som regionkontor. På hemsidan för respektive ambassad finns särskild blankett att använda för registrering.

Information och vägledning hämtas från Utrikesdepartementets rekommendationer.

Ansvarsfördelning

Svensk församlings ansvar

För svensk personal, har utsändande svensk pingstförsamling arbetsgivaransvaret. Dess krisberedskapsgrupp sammankallas vid behov.

Svensk personals ansvar

Svenska personalen ansvarar för att i största möjliga utsträckning hålla kontakt med utsändande församling vid uppkommen akut situation. Den anställde är skyldig att följa de direktiv som ges angående omständigheterna t.ex. evakuering eller reseförbud. Endast vid total avsaknad av möjlighet till kommunikation med Sverige ska den anställde fatta beslut och agera på eget initiativ.

Personlig säkerhet

Att ha hemma

I den svenska personalens hem bör original och kopior av samtliga familjemedlemmars pass finnas tillgängliga, liksom andra viktiga dokument, försäkringar etc. En lista över övriga dokument som skall

tas med eller förstöras vid evakuering bör ha upprättas. Scannade kopior av viktiga dokument kan sparas på ett externt minne, typ USB som är lätt att ta med. För att underlätta vid plötslig evakuering eller flykt ska därutöver finnas en färdigpackad väska med det allra nödvändigaste.

Förslag på innehåll är följande:

- första hjälpen-låda, se till att den finns i hem, fordon och arbetsplatser
- mobiltelefon med laddade batterier och SIM-kort som fungerar
- eventuella mediciner
- en uppsättning kläder till alla i familjen
- ficklampa med extra batterier
- torrvaror och konserver som täcker ett dagsbehov samt konservöppnare
- flera fyllda vattenflaskor
- tändstickor i vattentät behållare
- karta över det lokala området
- böcker, spel eller annan sysselsättning för barnen
- Om läget i landet är oroligt kan det även vara bra att se till att bilen alltid är fulltankad och att en summa kontanter i gångbar valuta alltid finns hemma.

Kriminalitet

Se till att arbetsplatser, hem och fordon är låsta och rimligt skyddade. Exponera inte arbetsredskap, pengar och personliga tillhörigheter. Anmäl brott till polis, arbetsledare på plats och i Sverige samt vid behov till försäkringsbolaget.

Besökande

Vid höjd beredskap är det viktigt att ha rutiner för hur besökande tas emot i hemmet eller på bostadsområdet. Okända besökande kan ha onda avsikter och bör inte släppas in på området/på kontoret/i hemmet utan viss kontroll.

Datorer

Se till att ha arbetsmaterial i USB-minnen, minneskort eller CD-skivor. Förvara kopierat arbetsmaterial på säker men lättillgänglig plats. Förvara aldrig datorer synliga i bilen då de är stöldbegärliga.

Lokalkännedom

Vid en säkerhetsrisk är det av största vikt att ha god lokalkännedom om sitt närområde. Hur kan jag lämna området om de normala tillfartsvägarna är blockerade, hur når jag bäst den förutbestämda samlingsplatsen?

Var kan tjuvar/förövare enklast ta sig in, vilka flyktvägar kan de tänkas ta? Vilka flyktvägar är tillgängliga för berörd personal?

Vid oväntade situationer

Snabba åtgärder vid en oväntad situation

- Följ instruktionen i detta dokument och den i förväg uppgjorda lokala beredskapsplanen. Stanna upp, avbryt ordinarie verksamhet och ta tag i någon annan/andra klok/a människa/or och säg till er själva "vad gör vi nu?". Två tänker bättre än en, tre tänker bättre än två. Enkla planer håller i längden, komplicerade planer blir komplicerade i längden.

- Ta reda på fakta. Vad har hänt? I kriser uppstår en mängd rykten. Tro under inga omständigheter på rykten. Sök saklig information från så många trovärdiga källor som möjligt.
- Följ upp och utvärdera hela tiden.

Kontakt med media i olika krissituationer

När du blir kontaktad av en journalist via telefon eller e-post tänk på detta:

- Vem ringer? Vilken tidning/kanal? Skriv upp.
- Vad är syftet med artikeln/reportaget? Skriv upp.
- Är du rätt person för intervjun? Finns det någon speciellt utsedd talesperson?
- Svara bara på frågorna och säg bara sådant som du kan stå för i medierna. Om du inte kan svara direkt, be att få återkomma – och gör det! Bättre att stämma av med andra personer runtomkring innan uttalande i media.
- Spekulera aldrig i det som hänt – tro ingenting, utan håll dig till fakta.

Sjukdom och olycksfall

Vid svår sjukdom/olycksfall ska arbetsledare på plats och i Sverige underrättas. Sök bästa adekvata sjukvård.

Dödsfall

Vid dödsfall ska per omgående arbetsledare på plats och i Sverige underrättas och även ambassad eller konsulat i landet. Ambassaden/konsulat har direktkontakt med svensk polis.

VIKTIGT: Att framföra dödsbud är polisens uppgift och utförs av polisen i det område där den anhörige är bosatt. Dit skickas ambassadens information om det inträffade i landet.

Kidnappning/gisslantagande

Arbetsgivarens principiella hållning är att aldrig betala lösensumma för personal som kidnappas eller tas som gisslan. Denna hållning innebär att den anställdes släktingar eller andra kontakter bör avhålla sig från att betala lösen. I händelse av kidnappning eller gisslantagande sker alla förhandlingar genom svensk ambassadpersonal på plats eller genom speciellt utsänd personal från Utrikesdepartementet, aldrig direkt mellan förövaren och PMU eller den anställdes anhöriga.

Om Du blir utsatt: följ alltid kidnappares instruktioner. Upprätthåll personliga vanor/rutiner. Var alltid stolt över din person och gör allt för att slå vakt om din personlighet. Tänk hela tiden positivt (situationen kommer att lösa sig, andra arbetar för din frigivning). Var medveten om att Pingst, svenska myndigheter och andra organisationer arbetar med alla medel för att lösa situationen.

Trafik

Det är i trafiken de flesta olyckor för biståndsarbetare inträffar. Följ alltid trafikregler och säkerhetsregler. Använd alltid bilbälte.

- Var inte ute i trafiken mer än nödvändigt.

- Lås fordonsdörrar och stäng fönster när cirkulation sker i stadsbebyggt område.
- Undvik folksamlingar.
- Ha endast behöriga passagerare i fordonet, ta inte upp obehöriga.
- Se till att ha utrymme till framförvarande fordon vid trafikstockningar. Tänk till om möjliga alternativa vägar för att komma ur en bilkö och alternativa vägar för att nå målet på resan.
- Ha alltid fulla bränsletankar.
- Fordon som används ska alltid vara vederbörligen försäkrade och skattade och nödvändig dokumentation ska förvaras i fordonet

Evakuering

För svensk personal ska svensk ambassad/utlandsmyndighet tillhandahålla plan för evakuering. Den anställde ska hålla nära kontakt med ambassaden/utlandsmyndigheten vid oroligheter i landet.

Eventuell evakuering av svensk personal är oftast en UD-fråga.

Se vidare under *"Att ha hemma"*.

Stödsamtal efter en akut händelse

Emotionell första hjälp

Ett tidigt psykosocialt omhändertagande efter en traumatisk upplevelse ger stöd till drabbade att kunna återgå till normalisering.

Emotionell första hjälp – vanlig hederlig medmänsklighet.

Se till att drabbade får flera tillfällen till att uttrycka känslor. Försök inte att trösta (säga inte att det var inte så farligt, att det går över eller att du själv upplevt det som är värre).

- Var närvarande
- Lyssna
- Ge uttryck för dina egna känslor. Men låt aldrig dina känslor ta överhanden i stödet till andra.
- Kroppskontakt är viktigt. Det blir självklart att hålla den i handen eller krama den som vill bli kramad. Den som inte vill bli hållen i handen eller kramad visar det.
- Håll löften! Lova bara det du kan uppfylla.
- Följ upp och var uthållig i ditt stöd.
- Var dig själv. Det gäller bara att vara medmänniska i den person och med den personlighet man har.

Samtalsstöd/Avlastningssamtal

Dessa samtal handlar om att arbetskamrater/anhöriga samlas till informella samtal och berättar och lyssnar på varandra. Samtalen ska handla om upplevda situationer och upplevelser.

Syftet med samtalsstöd/avlastningssamtal innebär ett tidigt omhändertagande av personer som råkat ut för en smärtsam upplevelse. Samtalet ger möjlighet till avlastning genom att samtalsdeltagarna delger sin bild och sina upplevelser av vad som inträffat. Alla inblandade får tillgång till samma information samtidigt. Det kan finnas behov av ytterligare professionell samtalshjälp efteråt.

Överdriv inte omhändertagandet. Kom ihåg att människan är rustad för att klara livet. Det största traumat är dock att bli övergiven i en svår situation.

Barn

Barn ska precis som alla andra ha nödvändig och saklig information. Lyssna på barnens frågor och svara på dem. När vi inte har svar på frågor svarar vi naturligt att vi inte har svar.

Ge barn tillfällen till att just vara barn. Ge tillfällen till att leka, uttrycka sig, skriva, räkna, sjunga och skapa. Barn vill gärna hjälpa till, det finns alltid uppgifter.

Skräm inte upp barn med spekulationer och rykten och överdriv inte situationer.

I svåra situationer/evakuering behöver barnen ha tillgång till saker som stärker tryggheten. Det kan vara en nalle eller någon annan personlig tillhörighet. Se till att barnen får möjlighet till avlastningssamtal och barnens ålder får avgöra om det ska ske enskilt eller tillsammans med föräldrarna. Ibland kan det vara bra om det sker enskilt och då får barnet möjlighet att prata fritt.

Debriefing

Vid händelser som upplevts som hotfulla eller dramatiska är det värdefullt att få bearbeta det som hänt och det är bra att börja processen så snart som möjligt. Ju tidigare stöd och hjälp kan ges, desto större blir effekten. En liten tidig insats kan ha större betydelse än en större, långvarig insats efter längre tid.

Om flera personer varit närvarande vid händelsen så är det bra att bearbetning görs gemensamt. Professionell debriefing ordnas vid behov.

Det är inte ovanligt att personer som varit närvarande vid samma händelse har skilda upplevelser om vad som hänt. Det är viktigt att alla får berätta hur de upplevt händelsen. Det kan vara bra att även skriva ned vad som hänt så att man har en gemensam berättelse att gå tillbaka till.

- Vad hände? Vad upplevde du?
- Vad såg/hörde/kände du/hur luktade det? Hur upplevde du det?

Bilaga 4

Checklista/Fält - Om något händer

Åtgärder att vidta vid krissituationer

Vid politiska oroligheter, krigstillstånd och naturkatastrofer:

Politiska oroligheter och krigstillstånd kommer sällan utan någon form av förvarning. Vid uppkomna situationer som dessa är det nödvändigt att man är förberedd så långt det går vad beträffar matförråd, kommunikationsmöjligheter, kontakter med andra organisationer, evakueringsmöjligheter, etc.

1. Sätt dig i säkerhet och/eller sök upp den bestämda samlingsplatsen
2. Kontakta den samarbetsorganisation/partner som du arbetar tillsammans med i landet/regionen eller som du besöker
3. Om möjligt, kontakta din närmaste chef i Sverige
4. Gör en bedömning av situationen. Behöver ambassaden kontaktas? Kan evakuering bli aktuellt?
5. Kontakta dina anhöriga och meddela att du är i säkerhet, alternativt, be din organisation göra det.
6. Debriefa med relevant resurs

Vid rån/inbrott, väpnade attacker och dylika incidenter:

1. Sätt dig i säkerhet, om möjligt, i en så säker miljö som möjligt
2. Tänk igenom eventuella beslut en extra gång
3. Kontakta den samarbetsorganisation/partner som du arbetar tillsammans med i landet/regionen eller som du besöker
4. Kontakta din närmaste chef
5. Kontakta polisen (om det bedöms lämpligt)
6. Debriefa med relevant resurs

Vid svår sjukdom och olycksfall:

1. Sök sjukvård men var noga med att du utsätts för riskabel vård eller ingrepp
2. Kontakta din närmsta chef
3. Kontakta försäkringsbolaget Gouda
4. Kontakta din anhöriga
5. Debriefa med relevant resurs

Vid kidnappning:

Om du blir kidnappad – försök behålla lugnet, håll låg profil och ljug inte. Följ kidnapparens instruktioner. Var vänlig och hjälpsam. Försök inte fly om det inte uppstår en situation där risken är minimal.

Vad kan jag göra när någon annan är med om en otäck händelse eller olycksfall

Se till att den drabbade kommer ur farozonen, annars fortsätter stressen. Se till att relevanta aktörer, såsom sjukhus, myndigheter och PMU kontaktas, om personen själv inte är i stånd att göra detta. Primärt behövs medmänskligt omhändertagande, vilket inte kräver professionell kunskap. Att finnas nära och visa omsorg, vara varsam och vänlig, erbjuda mänsklig och fysisk värme, ge möjlighet till vila etc. Ta dig tid att lyssna, låt den andre tala och visa att du vill lyssna. Informera om vad som kommer att hända. I det första skedet är personen ofta "avstängd" och därför måste informationen upprepas flera gånger och i små doser. Det är viktigt att inte dölja fakta eller invägga i förhoppningar som inte

är sanna. All information ska innehålla fakta, inte vad jag tror eller hoppas, och den måste ges på ett taktfullt sätt. Skydda om möjligt för ytterligare påfrestningar och obehag (t ex journalister) Utlova och erbjud inte mer än du kan hålla och följ upp löften som getts.